

ABONAMENTELE

Pentru Sibiu:

1 lună 85 cr., 1/4 an 2 fl. 50 cr., 1/2 an 5 fl., 1 an 10 fl.

Pentru ducerea la casă cu 15 cr. pe lună mai mult.

Pentru monarhie:

1 lună 1 fl. 20 cr., 1/4 an 3 fl. 50 cr., 1/2 an 7 fl., 1 an 14 fl.

Pentru România și străinătate:

1/4 an 10 franci, 1/2 an 20 franci, 1 an 40 franci.

Abonamentele se fac numai plătindu-se înainte.

TRIBUNA

Apare în fiecare zi de lucru

INSERTIUNILE

Un șir garmond prima dată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr.; și timbru de 30 cr.

Redacția: Str. Iermii 11. — Administrația: Str. Căminăiei 3.

Se prenumerează și la poste și la librării.

În București

primesce abonamente D. C. Pascu, Str. Lipsani 35.

Epistole nefrancate se refuză. — Manuscripte nu se inapoiază.

Un număr costă 5 cruceri v. a. sau 15 bani rom.

Cu 1-a Octombrie v. 1889

se începe

Abonament nou

la

„Tribuna“.

Abonamentele se fac cu multă lesnire atât în monarhie, cât și în România prin mandate postale (*Posta-utalvány — Post-Anweisung*).

Se recomandă abonarea timpurie pentru regulata expediție a foii.

Domnii abonați sunt rugați a ne comunica eventual prelungirea localității unde se află și **posta ultimă**; ear' domnii abonați vechi spre ușurare pot lipi pe mandatul postal **adresa tipărită** dela fâșiile, în cari li s'a trimis țiarul până acuma.

Administrațiunea țiarului

„Tribuna“.

Sibiu, 26 Septembrie st. v.

(S) Marele imperiu german, aliatul monarhiei noastre, se află într-o ferebă continuă, decând împăratul Wilhelm, prin organul oficial al guvernului său, a rostit cuvintele de desaprobarie și condamnare la adresa aceluia țiar, care per eminențiam reprezentă reacțiunea pe terenul politic și bisericesc.

Acest fel de amestec al monarhului în chestiunile de partid a trebuit să producă o senzație extraordinară atât în Germania, cât și afară de hotarele aceleia, deoarece nu s'a mai pomenit, ca un suveran, care ar trebui să stea mai presus de ori-ce partid din țară, să se demită a aproba sau a desaproba limbajul cutărui ori cutărui țiar de partid.

Cu cât vom intra însă mai mult în meritul afacerii și ne vom da silința, de a cunoaște luptele de partid din Germania, cu atât mai mult trebuie să primim convingerea, că procederea tinerului împărat Wilhelm, fie ea cât de neobișnuită, a fost o procedere, pe care i-au dictat-o numai și numai interesele statului, în a cărui frunte se află.

Wilhelm al II-lea nu mai putea să privească în liniște, cum organele reacționare lovesc mereu în acel diplomat, cărui Germania are să-i mulțumească

unitatea ei de astăzi și poziția distinsă ce o ocupă în concertul celorlalte popoare europene. Loviturile ce îi deși le primesce, fie direct, fie indirect, principele de Bismarck, trebuie să le simțească și suveranul, al cărui sfetnic și om de încredere este cancelarul imperiului. Și aceasta cu atât mai mult, cu cât împăratul Germaniei din frageda copilărie a învățat să respecte și să iubească pe acest om de stat și astăzi încă păstrează atât pentru el, cât și pentru fiul său, contele Herbert de Bismarck, un bărbat cu eminente calități diplomatice, cele mai mari afecțiuni personale.

Și tocmai fiindcă pasul excepțional al tinerului împărat poate să aibă urmări, pe care noi nu le putem încă prevedea, ni-se cuvine, ca să ne ocupăm mai deamăruntul cu afacerea aceasta și să căutăm, care este cauza atitudinii țiarului „Kreuzzeitung“, în contra căreia împăratul Wilhelm s'a aflat îndemnat a-i rosti cuvintele sale de desaprobarie și condamnare.

Se știe, că la alegerile din 1887 s'a făcut între conservatori și național-liberali un fel de compromis, care a stăpânit situația politică internă până acum pe la începutul ultimei sesiuni a perioadului legislativ. Acest compromis e acum foarte primejdut, majoritatea lui parlamentară dela început nu era prea mare, și acum a ajuns chiar la acel minim, că deja în sesiunea finală ce urmează a dietei imperiale germane votările vor fi, după-cum se știe, numai nise votări din întemplare.

Evenimentele politice din anii din urmă, sporirea dărilor, politica economică a guvernului german și altele mai multe au fost tot atâtea împregiurări, care au mizat apa pe moara adversarilor compromisului, ear' acestia, prin organele lor de publicitate, au scit să predisună și poporul în contra compromisului așa, că deja alegerile viitoare nu prea promiteau a fi favorabile aceluia compromis.

Într-o asemenea situație, se înțelege, organele ce spriginau compromisul nu mai încetau a-l preamări și îi deși nu făceau altceva, decât identifică viitorul imperiului german cu menținerea majorității compromisului. „Kreuzzeitung“, care combate compromisul din punct de vedere al conservatorilor extremi și care a făcut și ea tot ce a putut, spre a-l discredită înaintea poporului german, și-a luat în timpul din urmă gura plină în contra compromisului și nu s'a mărginit numai a vorbi

în contra lui, ci a scos la iveală și alte lucruri, care au trebuit să atingă foarte deaproape anumite cercuri din Berlin și în special pe monarhul și sfetnicul sei.

După-ce a numit o idolatrie întreg cultul compromisului, a șis, că această idolatrie nu e altceva, decât un parlamentarism mascat și luarea în posesiune cu puterea a libertății coroanei. După „Kreuzzeitung“, coroana ar trebui să fie independentă față de ori-ce formațiune de partid și pentru coroană ar trebui să fie indiferent, dacă are ori nu o majoritate pe partea sa. Astfel, ar fi tocmai datorința fiecărui royalist veritabil, de a da mână de ajutor spre nimicirea majorității compromisului, pentru-ca în felul acesta să se dea coroanei posibilitatea, de a străluci în deplina ei splendoare, și de a nu rămâne întunecată de o majoritate parlamentară ce stă lîngă ea și împarte împreună cu ea atât responsabilitatea, cât și meritul.

Întreg sistemul de guvernare al principelui de Bismarck se bazează pe compromisul combătut de conservatorii extremi, prin urmare guvernul german trebuie să întreprindă toate pentru menținerea acestui sistem.

De aci vine agitațiunea ce domnesce în cercurile guvernamentale din cauza atacării compromisului și aceasta a îndemnat în cele din urmă și pe împăratul Wilhelm a interveni cu auctoritatea unui suveran în contra limbajului țiarului „Kreuzzeitung“, demonstrând totodată, că el aprobă întru toate sistemul de guvernare preconizat de cancelarul imperiului său.

Comunicatul monitorului oficial din Germania e deci de o deosebită importanță pentru afacerile interne ale Germaniei și rămâne numai să se știe, care va fi atitudinea poporului față de această enunțaiune.

Această atitudine a poporului numai cu prilegiul nouelor alegeri pentru „Reichsrath“ se va pute manifesta, prin urmare și consecuențele importante enunțaiunii a împăratului se vor arăta numai într'un viitor mai îndepărtat.

REVISTĂ POLITICĂ.

Sibiu, 26 Septembrie st. v.

Disolvarea partidului Starcevic din Croația.

După-cum se știe din Agram, partidul național-croat, al cărui conducător este David Starcevic, cel care a făcut atâtea țile amare banului țerii și care pentru atitudinea sa în dieta pro-

vincială a și fost închis, este pe cale de a se disolva. Una dintre relele ce au dat preste acest partid este, că dl Barcić, unul dintre cei mai talentați politicieni croați și zelos Starcevic-an, a ieșit din partid. Deja demult relațiunile dintre dînsul și Starcevic se încordaseră. El nu putea să sufere autocratismul șefului său. Ieșirea lui din partid se comentează foarte mult și Starcevic-anii sînt oare-cum consternați.

În scrisoarea, prin care Barcić declară, că iese din clubul croat, țice că face aceasta, pentru-că crede a servi mai bine țerii nefăcînd parte din nici un club și lucrînd independent. Vieța politică a cluburilor existente în Croația, țice el, nu mai e fructuoasă, ar trebui ca toți Croații să se unească sub un singur drapel și astfel să lupte pe terenul politic pentru drepturile țerii.

Altă lovitură ce a suferit partidul dlui Starcevic este, că s'a invalidat alegerea dela Kreljini, făcută în persoana preotului Ivan Ūrpani, Starcevic-an, și astfel este mai mult ca sigur, că la o nouă alegere ei vor pierde acest cerc, unde dela început au avut totdeauna majoritatea și unde era ales înaintea chiar bătrînel Starcevic.

Gladstone despre întreita alianță.

În Anglia a făcut mare senzațiune un articol apărut în „Contemporary Review“, despre care se țice, că este scris de dl Gladstone. Într'insul autorul se ocupă de tripla alianță și de situațiunea Italiei față de această alianță. Autorul condamnă cu vorbe foarte aspre pe Italia, pentru-că a intrat în tripla alianță. Acest pas al Italiei, se țice în articol, este un salt de echilibru, care ușor poate să fie desastroso pentru Italia.

„Germania“, se scrie mai departe, „și de toate silințele, pentru-ca să-și păstreze provinciile câștigate. Dar' oare când Alsația și Lorena, cu privire plîngătoare se îndreptează spre patria-mamă, Franca, ca să le iese la sinul ei, pută-va Franca să refuze aceasta? Și dacă și Italia ar ridica armele împotriva Franciei, aceasta ar fi o infamie, care niciodată nu i-s-ar șterge de pe frunte“.

Cât despre Anglia și tripla alianță, autorul articolului crede, că lordul Salisbury a făcut oare-care promisiuni, care leagă întrucâtva pe guvern cu cei din tripla alianță. Dar', țice în același timp autorul, în Anglia opinia publică este mult mai puternică, decât poate să fie ori-ce guvern, și mai stabilă decât poate să fie o legătură secretă dintre doi diplomați. A se țice, că

tripla alianță este siguranța contra unui războiu european, este un ce ridicol, și cu cât Italia va părăsi tripla alianță mai repede, cu atât va fi mai bine pentru dînsa și mai mult pentru onoarea întregului popor italian.

Apunerea boulangismului.

Se știe, că Boulanger se va duce în Egipt, Dillon în America, ear' Rochefort va rămîne în Anglia. Aceasta înseamnă nici mai mult nici mai puțin, decât că desbinarea e completă în tabăra boulangistă. În adevăr, boulangistii stau rîu de tot. Contele de Paris nu le mai dă bani. Contesa d'Uzès stă rîu și nu mai poate ajuta pe generalul. În timpul din urmă, ca să se despăgubească ceva pentru banii dați generalului, a luat o părechie de cai negri dela el. Jurnalul „L'Eclair“, care avea legături strînse cu boulangismul, anunță că generalul Boulanger se va stabili la Jersey, acolo vieța fiind mai ieftină. Același jurnal spunînd, că Rochefort va pleca și el din Londra, țice: nu e un secret pentru nimeni, că relațiile între Boulanger și Rochefort sînt încordate, ca să nu țicem rupte. Directorul țiarului „L'Intransigeant“ locuesce actualmente în Fokelstone și nu mai vede pe generalul. „L'Eclair“ asigură, că contele Dillon are intenția să se întoarcă în Franca. El se consideră ca ales la Morbihan și, punîndu-se sub scutul imunității parlamentare, se va duce la Paris și va intra în cameră, pentru a îndeplini mandatul ce i-l-au încredințat alegătorii din Lorient. „L'Eclair“, întrebînd pe o personalitate politică asupra viitorului boulangismului țice: „Preste puțin, ni-a declarat interlocutorul, se va sfîrși cu boulangismul. La începutul sesiunii parlamentare el se va traduce prin o manifestare sfîrșitoare: va cere revizuirea constituției prin o constituantă. Această cerere nu va avè efect. În urmă boulangistii vor face un războiu de încăierări și atunci se va sfîrși cu boulangismul“.

Discursul de apărare

rostit de domnul avocat Iuliu Coroian cu ocaziunea pertractării finale în procesul de agitare al părintelui Dr. Vasile Lucaci, înaintea tribunalului din Sătmăra, la 8 Iulie 1889.

Acest discurs, a cărui traducere verbală urmează mai la vale, a apărut în textul original maghiar într'o broșură tipărită în tipografia „Köznyelvelődés“ din Cluj.

FOIȚA „TRIBUNEI“.

Din copilăria mea.

Îmi vine să rid, să rid ca un nebul, când îmi aduc aminte, de câte nebulii a mai dat și capul meu, când eram copil. Și într'adevăr că copilăria e pentru om o vieță fericită din mai multe cauze, pe care timpul nu-mi îngăduie ca să vi-le pot spune; numai că copilul nu o știe folosii și nu se știe bucura de plăcerile din copilărie. Poate chiar de aceea și aușim adese pe unii și pe alții țicînd: „Aș da mult să mă mai pot face odată copil de 7 ani, și de-aș mai fi odată june, scire-aș peana cum se pune“, și altele.

Cine doresce astfel, trebuie să cugete totodată, că mai făcîndu-se odată copil, nu va pute să aibă mîntea de om, cum nu o au nici alți copii. Mai ușor putem vedea om bătrîn cu mîntea de copil, decât copil cu mîntea de om bătrîn.

Să se întemple, ca un copil să aibă mîntea de bărbat, apoi mai mari nebulii ca dela acela nici că ai pute vedea. Și așa, că are puțină pricepere, și câte-odată îngheți de nesdrăveniile lui.

Și ca să le știe omul pe toate, decând iese din fașe, apoi i-ar trebui o tipografie numai pe seama lui.

Eu nu făceam atâtea nebulii, ca cei deodată cu mine, și totuși nici a miia parte nu le mai țin mîntea.

Dintre toate câte le mai țin mîntea, am adunat câteva verți și uscate, spre a le

povestii la cei-ce au voe să știe, cum am fost eu ca copil.

Deși vedeam și mișcam când eram de 5-6 săptămăni, totuși nu-mi aduc aminte să fi fost pe lume, pentru-că nu șciam nimic de capul meu.

Cât timp va fi trecut, nu șciu, destul că mă vădui scăpat din afurisita de fașe, unde eram ținut ca în fer. Acum începu a mă sui mai pe vatră, mai pe scaun, de unde mama adese-ori mă ridica de pe fața casei; câte-odată cădeam ca din pod, durerea mi-o vindeca mama, că îmi sufla de 2-3 ori unde eram lovit, și apoi ear' mă pune în mijlocul casei pe așternut; aceasta se repeta până când mama se mânia bine, nu putea ca să nu se mînie, fiindcă nici un tăier de zamă nu putea face fără a nu-mi implănta și eu ghiarele în el. Astfel mama, foc de mînie, mă lua și jup cu mine în leagăn, unde puneam pe mine o perină, pe care o lega cu o frînghie de lână așa de bine, de par' că eram în teasc; înzadar îmi ridicam capul și strîmbam din buze să scap, căci nu puteam. Și dacă, plîngînd, cercam să scap, mă pomeneam cu câte o plăcintă preste ochi, încât vedeam schintei verți, și astfel, plîngînd, adormiam. În decursul somnului eram cel mai bun; și mama adese mă lăuda țicînd: că sînt bun de minune, când dorm.

Odată tată-meu aduse din pădure un lemn strîmb ca o jumătate de cerc. Până când găta mama prînzul, îl încheia cu un alt lemn oblu, care laolaltă aveau forma lui „D“, la acesta îi puse trei picioare și scaunul era gata.

Mama, vădîndu-l, îndată mă luă de mîni și jup cu mine în scaun, acum mai scapă copile dacă poți, în sus nu mă puteam ridica, în jos nu mă puteam lăsa, căci nu mă lăsam mînilor. De câte-ori mama avea ceva de lucru, totdeauna mă afunda în afurisitul acela de scaun, care mă încungiura de toate părțile, din care numai după-ce mai crescusem mă mai puteam prăvăli cu el câte-odată, și astfel cu câte o lovitură bună mă scăpam câte o oară de el.

De câte-ori ducea mama de mîncare la tatăl meu în cîmp, pe mine mă pune într'un coș, de unde nu aș fi putut ieși să mă fi pus în cap; nu era rar, când petreceam mai până seara în coș.

Câte-odată tatăl meu mă lua durmind și mă ducea până în cîmp, fără-ca eu să fi scit de capul meu, și acolo făceam capăt la somn. De multe-ori mă încheia în casă, și seara, când veniau părinții dela lucru, mă aflau durmind în vre-un unghiu al casei. Și dacă voiau să mă trezească și să mă îmbeie cu cină, eu vorbiam ca cei lunateci, încât se spăriau părinții de mine.

Ca ieri îmi aduc aminte, că după-ce șciam vorbi aproape cum se cade, mama bătrînă, prelungîndu-mă la bunicică, m'a aplecat să mă învețe rugăciunile, eu le țiceam bucuros, pentru-că șciam, că totdeauna după-ce le țiceam aveam dela mama bătrînă ceva dar.

Fiindcă casa noastră cu a mamei bătrîne se aflau sub unul și același coperiș, mie acolo mi-se făcea seară, acolo dimineață. Nu a trecut o jumătate de an și eu singur-singurel,

pentru o plată bună, aș fi țis toate rugăciunile, câte mă învățase mama bătrînă, începînd dela „Tatăl nostru“ până la „Doamne iartă pecatele tatei, ale moșilor etc.“

Fiindcă mama bătrînă era o muiere, care decum se mă bată vre-odată, dar' nici nu mă certa, precînd părinții mei, cât se întorceau, luau „nănaș“ dela grindă, că așa îi țiceau ei, și mă încegeau de săriam tot sus; de aceea eu mai bucuros petreceam cu mama bătrînă, căci ea îmi povestea câte și mai câte și nu mă bătea nici-odată.

Odată găsiu o lulea. Cât ai bate în pămîi, îi și pusei un surcel în loc de țeve și, cu ea în gură, mă înfățișai înaintea mamei bătrîne; mama bătrînă, stăpînindu-și risul, începî a scuipa și a țice: că aceea e spurcată, și că dacă o voi mai ține în gură, îmi va crește gușe, și alte multe, însă eu nu o aș fi lăpădat să-mi fi dat cineva doi boi. Vădînd mama bătrînă, că nu poate ieși la cale cu mine, țise să i-o dau să o piseze mărunt și să o samene, că apoi din fiecare bucăciță va crește o lulea întregă; învoale va gata, fiindcă îmi făgădui, că până apune soarele vor fi toate crescute.

Într'o primăvară tatăl meu sēmînese cănepă într'un loc numit „Prundul viilor“ și mă ducea în toată dimineața ca să șed preste țice și o apăr de vrăbii, ca să nu o strice.

Nu departe de mine apăra și un vecin și prieten al meu, cu care eram de o vîrstă. După-ce ne întălniam, apăram amîndoi minunat de bine, toată țiaua umblam prin sălcii după pui de vrăbie. Odată era să o pătesc

cu pui de vrăbie, că vărisem mîna într'o scorbură de salcie așa de strîmtă, încât nu mai puteam scoate mîna nici cu pui, nici fără pui, și de nu nimeria un om pe acolo, cine știe până-cînd ședeam eu spînzurat de salcie.

Mai după pui, mai pe la scaldă petreceam până ne apuca foamea bine, apoi veniam ear' la cănepa, unde pe întrecute ne puneam la mîncare.

Până mîncam, stam ca pe spini, apoi eară du-te copile, unde te duce capul.

Odată ce ne dă dracul de lucru: ne punem și ne tăvălim ca pui de urs prin o cănepa a unui om, care era toată răsărită ca peria. Când fu colo pe la vecernia mare vine omul cu cănepa, întrebă pe prietenul meu, că cine i'a sdrobit cănepa, acela pune vina pe mine. Vine omul pe cărare spre mine, uitîndu-se în altă parte, până pune mîna pe gulerul meu și începe a ceti „Pascile“ și „D-țeu“ și altele, care îi veniau la gură. Eu începî a face jurăminte cum șciam eu mai grozave, numai doară mă ved scăpat, și puneam vina din toate puterile pe prietenul meu. Plecarăm spre prietenul meu, ca să se descopere vinovatul, acela băgă de seamă și îi arătă tălpile, omul după el, într'aceea eu trecui iazul pe puntea vacilor, și prin nise vii am ieșit în drum, și ca mînat de vînt îndată mă aflai acasă.

Întrînd în urechile tatălui meu cele întemplate, îmi plăti omenește.

Cănepa păzită de mine, după-ce s'a mai ridicat, o puteai săpa, așa era de deasă. Toți căți o vedeau, țiceau, că nu a fost sēmînta bună.

Discursul este următorul:

Onorat tribunal regesc!

Procesul de sub întrebare este unul dintre acele cazuri speciale, care în orice stat și sub orice sistem de guvernare s'ar ivi și în ori-care formă s'ar rezolva, poartă semnătura stărilor publice din statul respectiv, revarsă lumină asupra raporturilor interne ale statului și dau, așa zicând, expresiune situațiunii, care hotărăsește sentimentele popoarelor și națiunilor de sub guvernarea statului respectiv.

Acesta și asemenea cazuri se pot întâmpla și sub guverne absolutiste și sub guverne constituționale; forma aici nu hotărăsește.

Deosebirea este numai aceea, că sub domnia sistemului de absolutism, puterea publică a statului, supremătatea drepturilor poporului, își atribuie sineși, cu desconsiderarea tuturor celorlalte interese, privilegiu speciale, care de cele mai multe ori stau în contradicție cu principiul dreptății și al libertății cetățenilor. Astfel, câtă vreme acest sistem de guvernare se susține, fie prin dispozițiunile puterilor externe, fie prin raporturile excepționale ale vieții interne, el prin sine explică încâtva aparițiunea acestor fel de cazuri.

Ear' în acele state, unde dreptul poporului și-a eluptat existența sa legitimă și acest rezultat al luptei sale l'a vărsat în forma constituțională și și-a asigurat prin legi pozitive, prin urmare s'a garantat în legătură cu viața constituțională toate drepturile cetățenești, între care și cea mai largă libertate a cuvântului, în asemenea stat apărând cazuri de aceste, în privitorul interesat se naște cu drept cuvânt îndoială cu privire la practica vieții constituționale, pe care el va privi-o numai ca pe o formă făcută spre sfârșitul, ca sub pretextul garantării legale a drepturilor cetățenești, pretinse cu glas înalt de civilizațiunea timpului, să se satisfacă prin forma respectivă recerinderilor națiunilor europene; ear' în realitate, în viața practică va experia cel mai mare păcat, înădușirea, încătușarea și suprimarea activității cetățenilor, care tinde spre înaintarea și susținerea în practică a libertății popoarelor și a intereselor acestui sfânt talisman.

D-Voastre, stimatei domni judecători, sântei chemați, ca cu această ocaziune, pătrunzând de înalta D-Voastre misiune, să dați fiecăruia prilegiu de a se convinge, spre binele patriei și în interesul statului, că drepturile cetățenești, asigurate prin lege în sistemul nostru de guvernare constituțional, trăesc în adevăr și nu sânt numai frase, precum și că discuțiunea liberă și publică a chestiunilor ivite în viața socială și politică internă este sprigină de justiție.

Amintesc garantarea discuțiunii libere a chestiunilor ivite în viața socială și politică internă, și prin această chestiune am atins meritul obiectului principal al acușei.

Este netăgăduit, precum a accentuat și onoratul acuzator public, că puterea statului nu permite, ca singurătate clase sau confesiuni, spre ori-ce scop și sub ori-care pretext, să agiteze la ură una contra celeilalte, precum nu permite, ca instituțiunile despre avere și căsătorie, care sânt centrul și rădăcina vieții noastre ca stat și ca societate, să fie atacate prin expectorațiuni pătimașe. Așa este, dar' represiunea legii nu se extinde asupra schimbării libere de idei și păreri, nu asupra discuțiunii și criticei libere a instituțiunilor, ci sancțiunea ei este îndreptată numai asupra

efectului primejdios ce este în stare să producă în masa cea mare expectațiunea neînfrănată, cuvântul agitator. Așa și în acest înțeles se exprimă cuvântul: agitare. Precum arată critica parlamentului, relativă la articolul de lege respectiv, agitare este acel fel de schimbare de idei, care influențează asupra sentimentelor, amuțesece critica trează a minții, excită pasiunile, produce ură și astfel înduplecă la fapte violente.

În această direcțiune merge dispozițiunea alineatului 2. din §1 172 al legii penale și în acest mod primesc expresiune purtarea de grije pentru susținerea ordinii publice în stat, care, precum ne este nouă cunoscută, și-a primit expresiune în legile pozitive ale celor mai civilizate state de pe pământ.

Bucuros cred, căci este îndeobște cunoscut, — precum a indicat și dl acuzator public, — că omenimea are să mulțumească cele mai frumoase rezultate liberei schimbări de idei. Și nu există în lumea civilizată legislațiune, care deoparte să nu și fi dat silință de a sprigini din toată puterea libertatea cuvântului, de alta se nu se fi pus în stare de apărare față cu abuzurile comise cu această putere morală.

Cu cât mai înalt este spiritul, de care sânt pătrunse vederile guvernelor și legislațiunilor, cu cât mai afund priveșc și recunosc ele raporturile morale, care împreună adevărata putere cu libertatea ca pe două elemente strîns îmbrășoate, cu atât mai precaute sânt în tragerea liniei de demarcațiune, care deosebesce și desparte idea păcătoasă, cuvântul oprit, de cele permise.

Legislațiunea statului nostru constituțional s'a silit să ste pe un nivel cu celelalte state europene civilizate la rezolvarea acestei foarte importante chestiuni și se tragă linia amintită astfel, ca să nu se nască îndoeli, că cazul de sub întrebare oprit sau permis este.

Este adevărat, că alineatul 2. din §. 172 suferă în această privință multă critică, multă cu deosebire din acel motiv, pentru-că cuvintele simple ale lui nu precizează această linie de demarcațiune, ci simplamente spun:

„cine agitează în modul circumscris în §. 171 o clasă, naționalitate sau confesiune la ură contra alteia, precum și cine agitează contra instituțiunilor proprietății și ale căsătoriei“; ear' prin această expunere simplă dă ocaziune largă pentru diferite comentări și explicațiuni. Dar' dacă supunem chestiunea unui studiu mai intensiv, dacă ne luăm timpul de a cunoaște intențiunea legislatorului, apoi vom vedea, că legislațiunea a dorit să aplice opritrea circumscrisă în alineatul 2. §. 172 la acele cazuri, în care este mai presus de îndoială, că „intențiunea vinovatăului este, ca să producă ură într'un număr mai mare de persoane contra instituțiunilor de proprietate sau de căsătorie sau prin sguduirea concordiei și a încrederii reciproce să producă ură între clasele de populațiune, confesiunile sau naționalitățile conlocuitoare, și prin aceasta să sgude în temelii garanțiile de existență ale statului.

Și că legislațiunea a avut această intențiune și astfel a primit expresiune comentarea juridică și legală a alineatului 2. din §. 172, se vede mai îndeolnic din decisiul principial al Înaltei Curii de sub Nr. 2474/1886, care dăce: „Faptul agitațiunii nu l' formează criticarea legii sau a decisiunilor legale, fie

chiar și făcută în mod desaprobat și cu antipație; nu l' formează declarațiuni insultătoare și lipsite de respect, ba nici chiar expunerea de păreri degradatoare, ci exclusiv numai provocarea directă de a refusa ascultarea dispozițiunilor legale. Asemenea nu formează agitare accentuarea avantajilor oferite în defavorul unei clase, naționalități sau confesiuni, ci agitarea la ură contra acestora“.

Să vedem, onorat tribunal regesc, oare conținutul cuvântării înfriminate și datele cercetării arată asemenea fapte, care să între în cadrul conceptului legal și de drept penal exprimat și dovedit mai sus, și oare poate-se comenta din ele judecătorește, că Dr. Vasilie Lucaciu a avut intențiunea de a comite delictul ce i-se atribuie?

În această privință îndrum la decisiul de punere sub acuză Nr. 3043 din 1888 ajuns la valoarea de drept, care se mulțumesc în loc de fapte dovedite cu argumente generale; în adevăr după acest decisi: „Drul Vasilie Lucaciu s'a abătut dela program, el a ținut o vorbire pătrunsă de amărăciune despre tendința de a suprima interesele Românilor; el a ținut o vorbire agitatoare îndreptată contra naționalității maghiare, care vorbire a fost pătrunsă de ură adîncă și ale cărei efecte se pot observa și astăzi în poporul român“.

Eu așa cred, că fapta Drului Vasilie Lucaciu, că s'a abătut dela program și că vorbirea lui a fost pătrunsă de amărăciune, nu formează delict și nu v'ed acușă îndreptătită pe baza al. 2. §. 172 al codului penal, nici prin aceea, că el ar fi ținut o vorbire agitatoare îndreptată contra națiunii maghiare și că aceasta ar mai fi și fost pătrunsă de ură, pentru-că aceste aserțiuni vage nu dovedesc, că el ar fi fost hotărît să producă în Români ură contra naționalității maghiare, și pentru-că în această aserțiune vagă nu este cuprins faptul, care ar fi menit să statorească starea subiectivă și obiectivă de fapt, recerută prin lege.

În adevăr! Dacă justiția ar statori delictul certat de alineatul 2. al §-lui 172 din codul penal pe baza acestor fel de aserțiuni generale, apoi în viața noastră constituțională abia ar scăpa un orator opozițional de ușa închiușă. Abia, dăc, pentru-că fiecare vorbire, care ia la critică guvernul domnitor, mai mult sau mai puțin cuprinde în sine faptul agitații în favorul direcțiunii și vederilor politice, pentru care a fost ținută, și înțelegend fals această noțiune largă, asprimea legii ar fi putut duce în temniță pe toți oratorii, care sed pe băncile opoziționale ale parlamentului.

Dar' noi cercăm fapte, onorat tribunal regesc, fapte și acțiune fapte dovedite, când e vorba de libertatea, patriotismul și onorarea unui cetățean.

Fapte însă nu există, vorbirea prestecercul discuțiunii libere permise în statul constituțional n'a trecut, sau dacă a și trecut, aceasta nu este dovedit, după-cum voi arăta în cele următoare.

Ca să putem cel puțin vorbi de delictul certat de alienatul 2. §. 172 al codului penal, ar fi necondiționat de lipsă, ca să avem textul autentic al vorbirii ținute de domnul Dr. Vasilie Lucaciu în adunarea dela Teușide-sus.

De aceasta nu dispunem, precum nu dispunem nici de reproducerea ei stenografică. Întregul nostru material de proces registruat: a) dintr'un proces verbal, în care se reglîndează decursul adunării și care este subscris

de presedintele și de notari, b) dintr'o denunțare, c) din depozițiunile martorilor.

Să le analizăm pe acestea pe rînd, și după-ce atât scopul onor. tribunal regesc, cât și al acuzatorului public, precum nu mai puțin al apărății este, ca să se satisfacă tuturor recerinderilor dreptății, să le analizăm cu toată obiectivitatea.

Cu privire la cel dintîiu, adică la procesul verbal al adunării, partidele care l'au subscris, adică presedintele și notarii adunării într'o formă au depus sub jurământ împreună cu ceilalți martori, că acela reglîndează numai mersul ideilor vorbirii respective, dar' nu redă credincios forma vorbirii acuzatului și nu conține din cuvânt în cuvânt aserțiunile emise la rîndul seu de acuzatul în limba literară română.

Acest prim și mai important dat nu poate prin urmare servi nici în parte drept dovadă pentru expresiunile folosite de Drul Vasilie Lucaciu, care expresiuni singure numai ar pute servi de basă obiectivă la delictul de agitare ce i-se atribuie; nu, pentru-că acest proces verbal nu reproduce în mod identic expresiunile folosite de Drul Vasilie Lucaciu în vorbirea sa și care singure pot forma faptele acuzate pentru acuză. Ear' în general luate ideile, care după acel protocol par a fi fost exprimate la timpul seu, nu lovesc în dispozițiunile legii respective, ceea-ce altcum și de acolo se vede, că nici decisiul de punere sub acuză nu află acomodată pentru acuză conținutul vorbirii cuprinse în acest protocol. (Va urma.)

CRONICĂ.

Venătoarele de Curte dela Mürzsteg se vor sfinți poimâne, Joi, în 10 l. c. Maiestatea Sa Monarhul cu întreagă societatea Sa de venătoare se va reîntoarce Joi la Viena.

Trenul accelerat, care a început de curînd a comunica între Predeal și Budapesta și care până acum la gara Copșa-mică nu se opria deloc, de acum înainte el se va opri la Copșa-mică 1 minut. Din această cauză mersul trenurilor sibieni Nr. 309 și 310 se vor schimba astfel, ca ele să se poată într'un mod cât mai ușor încopcia de trenul accelerat.

Bilete de călătorie pe căile ferate de acum înainte se vor pute cumpăra nu numai la caselle stațiunilor, ci și la oficiile postale. De vreme-ce circulațiunea călătorilor pe căile ferate, decând s'a introdus tariful pe zone, a crescut mult și la caselle stațiunilor de călătorie o imboldală grozavă, încat călătorii abia își pot cumpăra bilete, ministerul de comerț a dispus, ca oficiile postale și telegrafice să vîndă și ele bilete în comisiune, primind anumite procente pentru aceasta.

Casarma cea nouă din Bistrița. Sfințită fiind casarma cea nouă din Bistrița, un batalion al regimentului Nr. 63 a fost transferat din Cluj în Bistrița și a fost încastrat în noua casarmă. Colonelul de geniu Tlaskal, ca reprezentant al erarului militar, a vizitat și a aflat casarma bine întocmită și cu multă comoditate.

Adunarea generală a reuniunii economice săsesce din întregul Ardeal va ave loc mâne, Mercuri, în sala casei magistratului.

Un teatru german în Ungaria. Conte Nicolae Eszterházy a zidit pe speșele proprii de 100.000 fl. un teatru în Tata, în care joacă acum o societate de teatru germană.

Odată părinții mei mă lăsă pe o ță să păzesc casa, curtea și pe un frate al meu mai mic, care era în fașe. La plecarea, părinții mei îmi dăseră să nu ies nici un paș din curte, că apoi e vai de steaua mea.

Îndată după-ce se duseră părinții mei de acasă: luai laptele, care mi-l lăsase mama să dau din el mai de multe-ori fratelui meu, și începui cu o lingură de lemn a-l îmbia. Copilul nu era flămînd, eu mă grăbiam să gat laptele, ca să nu-mi mai fac lucru și de altădată, fiindcă mă grăbiam să merg pe uliță, după-cum m'am fost înțeles cu Simion al Nani. Până ai numera dece, laptele fu gata. Copilul, simțindu-se și la ceață tot lapte, începui a plînge, eu începu a-l legna ceva cam tărășor, doară înadoarme, ca să-mi pot vedea de cale, când deodată mă pomenesc cu leagănelul jos. Cât ai bate în palmi, îl prăvălii, copilul lovit, începui a sberia mai tare, dar' ca să nu auță cineva, îi pusei mîna pe gură să-l opresc, și când băgai de seamă, copilul tot înegrise. Acuma nici că mai putea plînge așa tare, eu cugetam, că vrea să adoarmă, de aceea îl și coperii pe ochi și ear' începui a legna așa, de cugetai că ba acum, ba acum îl puu ear' sub leagănel. Dela un timp copilul se mulcomi, — bucuria mea, că a adormit, las de a mai legna, dar' când deschisei ușa casei, copilul începui de nou a plînge. — Mă întorc, îi șterg o plăcintă preste gură ca să tacă. După un legănat lung, copilul adormi și eu, în degete, mă dusei la ușa, o deschisei și ieși din curte pe ac' ție drumul, copile. De pe uliță m'a adus mama ca pe un mire, atîta ședusem.

Ca și la alți mulți copii, bubele cele dulci nu mi-se gătau de pe obraz, cu toate-că mama cerca să le vindece mai cu cărbune de teiu pisat și amestecat cu smântână, mai cu unt ales înainte de Sântul-George, dar' tot înzadar. Causa era că eu le tot rupeam.

Odată într'o Vineri dimineața v'ed pe mama, că aduce o mulțime de bucele de balegă uscată ce o deslipise de pe o cojnită, mă făcui să stau, și luând o bucăciocă de balegă, începui a-mi apăsa încetșor bubele una câte una borborosînd următoarele cuvinte:

Judele rece
A junghiat un berbeco,
Pe toate bubele le-a chemat,
Numai pe-ale lui Ionuț le-a lăsat,
Ele s'au mânaiat,
Din rădăcina au săcat,
De virf s'au uscat
Și la ușa le-a țipat (aruncat.)

Gătînd cuvîntul din urmă, îndată arunca bucăcioca de balegă la ușa, până când aruncă 9 dărașe, și aceasta s'a repetat în 3 dimineți Vinea pe nemăncat. În urmă m'a mai uns cu un fel de amestecătură din smântână, peatră acră și peatră vîntă. Din atîtea, nu știu care a fost adevăratul leac, destul că s'au dus, de nici urmele nu li-se mai cunoscau.

Se începea postul „Crăciunului“, și cu el se începea și școala. Părinții mei îmi băgase în cap înainte de asta cu un an, că mă vor da la școală, ca să mă fac om de omenie, și aceasta șciam, că o să se întemple, pentru-că mi-o spunea tatăl meu adese-ori, și de ceea-ce

șicia el, trebuia să mă țin ca orbul de gard, că de nu, era vai de steaua mea. De aceea eu adese-ori mă rugam de unchiul meu, care învetașe „bucoavna“ până la „împărate cereșce“, ca să mă învețe și pe mine, ceea-ce a și făcut.

Când m'am v'edut în școală, nu mai șciam pe ce lume mă afl. Veni timpul, ca dascălul să-mi arete și mie pe carte, eu îndată începui cu az, buche, și cât ai bate în palmi le făise pe toate înainte și înderă, după-cum învetașeam dela unchiul meu. Dascălul, v'edînd, elătină din cap și începui a mă întreba pe sărite, așa nu am putut ghici nici una, fără dacă începeam ori dela cap ori dela coadă, apoi mergeam ca pe apă, deși ochii îmi stăteau țintiiți tot la dascăl, ca nu cumva să deie cu nuiaua ce ținea în mână preste capul meu. După-ce se convinsc dascălul despre sciința mea, îmi spuse, că acuma nu se mai învață cu „az, buche“, ci cu „a, b, c.“ etc.

Trecu ziua, și deodată cu seara ne lasă acasă. Abia mergeam pe cale de foame, deși aveam pîne în traistă, însă la ameați nu mâncasem, căci mi-a fost oare-cum rușine de ceilalți copii. Ajungînd acasă, nu deschisei bine ușa casei și, în loc de „bună-seara“, dăsei mînios: „Dă-mi să mînc!“ După-ce am cînat, începui să mă întreb, că ce am învetaș, cum îmi place la școală și că bune sînt prescurile. Eu începui a le spune, că la școală nu mă mai duc până va fi lumea, că dascălul acela nu mă scie înveța cu unchiul.

În ziua următoare, numai prelungă condițiunea, că mă va face popă, am plecat la

școală; seara, după-ce am v'edut, că ear' așa mă întorc acasă, cum am și plecat, mă hotărîi să nu mă mai duc în viața mea la școală, și cu aceste două țile am și încheiat anul școlastic.

Trecu iarna, veni vara, și eu, vrînd-nevrînd, trebuî să mă fac cioban (păcurar) la 5—6 oi ce le aveam. Aceasta încă nu țin mult, pentru-că de mai ținea, apoi nu plătiau oile atît cât trebuia să plătească tată-meu pentru paguba ce o făceau ele prin bucatele oamenilor.

Neavînd ce lucru a-mi mai da, umblam toată ziua pe prundul văii, aruncînd cu petri după căni. Cîte-odată ne înșoțiam, câte 10—15 copii de seama mea, și cu acestia aci ne scaldam, aci ne duceam și ne tăvăliam în o mocirlă, de unde cînd ieșeam nu șciam, că sîntem copii ori draci. Dar' nici cu atîta nu era destul: luam toți în gură lemne în formă de pipe și în mîni alte lemne în formă de cetera (violine), și apoi o sută de țigani nu erau în stare să ne întreacă. După toate acestea ne băgam ear' în apă, unde stam atît de mult, pînă când învinețiam de frig, și așa tremurînd ieșeam afară din apă să ne îmbrăcăm, rostînd cuvintele:

Frigurile mele,
Pe cine-i în vale
Scuture-l mai tare,
Pe cine se schimbă
Scuture-l de limbă etc.

Frigul ne mai trecea cîne cănesce, dar' apa din urechi nu o puteam scoate nici decum; înzadar puneam lespezi la urechi și șariam într'un picior, că apa din urechi nu ieșea cu

Diarele maghiare, lucru firesc, se plîng pe toate coardele și se vaietă nevoie mare.

La școala de fete din Petroșeni s'a creat un post nou de învătătoare, deoarece-ce numărul elevelor e de tot mare. Precum aflăm, de învătătoare nouă s'a numit Ilona Király, fostă învătătoare în Deva, ear' în locul ei s'a numit învătătoare Hersilia Ratiu din Ungvár.

Venătoare de urși. În 29 l. t. s'a arangiat o mare venătoare de urși în pădurile comunei Cușma de lângă Bistrița. Dintre 14 urși, care au fost puși pe goană, numai unul a fost împușcat de contele Eugen Lázár. A doua țile s'a continuat venătoarea, și contele Eugen Lázár a împușcat de astădată earăși un urs mare, a cărui greutate a fost de 256 chilograme.

Omorul din Cnșteiu. Înainte cu vreo 4 ani în Cușteiu, în Bănat, s'a făcut un omor, despre care s'a făcut multă vorbă pe acel timp. Hoți necunoscuți au ucis pe comerciantul Hermann, pe băiatul lui și pe bucătreașă, luînd din casa comerciantului mulțime de obiecte scumpe. Patru ani au căutat gendarmii și abia acum au putut prinde pe ucigași. În comuna Morcovagiu, gendarmii au aflat în casa lui Stefan Kotig obiectele jefuite, despre care Kotig a spus, că el le-a primit de silă în casa lui, deoarece-ce Nicolae Ivanovici, Nicolae Dima și Teodor Mincea au venit noaptea la el și l'au amenințat să ascundă lucrurile, pe care ei le-au adus într'un car. Ivanovici, Dima și Mincea au fost prinși și predați tribunalului. Ei au mărturisit fapta.

Regina României urmează de opt țile la Wiesbaden cura de băi și de masaj ce i-a fost prescrișă de doctorul Metzger. Deși durerile reumatismale n'au dispărut încă, totuși sănătatea reginei s'a îmbunătățit. În urma insistenței medicului, cura însă se va prelungi, — precum am spus și ieri, — pînă pe la finea lunii Octomvrie, când regina se va reîntoarce în țeară.

Manuscrisele lui Eminescu. Cetim în „Românul“: De sigur, că nu ar fi de puțin interes literar, dacă s'ar posede toate manuscrisele rămase de Eminescu. S'ar găsi între ele file, care n'ar ave numai însemnătatea de a fi fost scrise de marele poet, dar' ar conține și bucăți de literatură importante. De aceea în mai multe rînduri am atras atențiunea celor-ce posed manuscrise de ale lui Eminescu și am dăc, că ar fi bine, dacă acele manuscrise ar fi adunate, sau cel puțin să se anunțe, cine ce posed. Dl drd. Al. Tălășescu, ne spune și a arătat chiar, că printr'o fericită întâmplare a devenit și d-sa posesorul mai multor manuscrise ale lui Eminescu. Între aceste sînt patru bucăți de hârtie, pe care Eminescu ar scrisese peii ce nu se cunosc încă. Este apoi un fragment, începutul unui studiu despre „Ortografia în Academia română“. Eară ca posesii, dl Tălășescu posedă 15 file, pe care sînt scrise peisile ce se încep: Ce e amorul? Și dacă ramuri bat în geam. Din noaptea veciniciei uitării. Când amintirea în trecut. De acum nu te voiu mai vedea, și Prelungă plopii fără soți. . . . Ca manuscrise străine, aflate la un loc cu ale lui Eminescu, mai sînt unele scrisori foarte interesante din punct de vedere al vieții lui Eminescu, interesante mai ales pentru ceea ce ar voi să scrie o biografie exactă a poetului. Astfel este o scrisoare a dlui I. Slavici, cu data de 9 Octomvrie 1877, în care îl îndeamnă pe Eminescu să se angajeze ca redactor la „Timpul“ și care scrisoare revarsă o lumină destul de clară asupra modului cum s'a înființat acest țiar. Sînt alte două scrisori, una dela dl V. Alexandru și alta dela dl Tit Maiorescu, care îl îndeamnă pe Eminescu să-și iee doctoratul la Berlin și-i asigură atunci o catedră la universitatea din Iași. O altă scrisoare, primită dela soru-sa, aruncă lumină asupra relațiunilor ce Eminescu le avea cu familia sa, precum sînt încă vreo-

una cu două; îmi clocoțiau urechile, încat gîndiam că am greuruși în ele.
Nu șciu, din apă sau din altceva, destul că începuse a mă dură o urechie așa de tare, de pîrea că mi-se despică capul în două. Cercat-a mama cu cîte verzi uscate, dar' tot înzadar. La sfatul unei alte femei, mă trimite la o femeie, ca să-mi descante, la care mergînd, îndată luă o țeve și începui a-mi sufla în urechia ce mă durea, rostînd încetșor la finea fiecărui șir cuvintele:
Ieși năjite, năcăjite;
Ieși năjite, vai de tine,
Ieși, nu face stricăciune;
Nu coace, nu răscoace
Și afară te întoarce,
Ieși curînd, mai curînd,
Din creerii capului,
Din fața obrazului,
Din bolboicii ochilor,
Din șgărciul urechilor,
Din vinele gîtului.
Ieși curînd, mai curînd,
Că de nu-i ieși de voce,
Vei ieși de nevoie,
Că pe mare te voiu țipa
Și acolo te vei îneca;
Acolo vei peri
Și în veci nu vei ieși.
Cum pere ția de mare
Și roua de soare
Și scuițatu n'cale.
După-ce gătă cu descăntecul, scuiță odată jos și cu aceea a fost gata descăntecul.

(Va urma.)

patru-cinci scrisori dela diferite persoane, cu care Eminescu era in relatieune. Intr'aceste mai este si o poemă lungă, care poate să fi fost scrisă de V. Mică și pe care se ved icolo îndreptări, probabil făcute de Eminescu. Ar fi de dorit, ca și ceilalți, care posed manuscrise de ale lui Eminescu, să facă aceasta cunoscut prin ziare.

Timpul în Europa s'a mai îndreptat. Termometrul arată 6—10 grade R. dimineața, ear' la ameață 14—18 grad. R. Presiunea aerului în Ungaria a scăzut, barometrul arată 762 mm. Minutul presiunii aerului se observă în Scoția, maximum în Rusia. E de așteptat timp noros, domol, puțin vânt din Sud-Ost.

Teatru. Ieri s'a dat a doua-ora opera „Troubadour“-ul înaintea teatrului plin și cu același succes bun, care l'a avut primadată. D-soara Wallner, deși se prezintă încă de câțva prece reea și se pare preocupată de partile ce are să le cânte, a dovedit din nou, că trecerea ei dela operetă la operă e o idee nimerită și are să rămână o bună cântăreață de opere, dacă își va da silință să aducă și joel în consonanță cu prestațiunile vocii sale. D-soara Bruck și-a jucat foarte bine rolul Fi-gancei Azuzena și a fost o plăcere pentru ori-și-cine de a asculta partile acestei altiste adevărate și nesilite. De dl Rust nici nu mai amintim, el și-a câștigat deja simpatiele publicului sibiian, când cu prima reprezentațiune a „Troubadour“-ului. Un tenor plăcut, vocea lui e par'că creată anume pentru Manrico. Bine au cântat și domni Reimund și Kormay. D'apoi aplausele s'fi lipsit? Nici vorbă, cu toții au fost aplaudați și cei dintîiu cu rolurile principale au fost chiar în mai multe rînduri chemați pe scenă. Că corurile, deși au cântat totdeauna corect, nu stau tocmai la nivel, nu e vina direcțiunii, care ar trebui să aducă o prece mare jertfă pentru publicul din Sibiu, dacă și-ar ține un personal, pe care îl reclamă reprezentarea operelor mari.

Cestiuți școlare.

O carte de cea mai mare trebuință. (Urmare și fine.)

II.

Avem manuale școlare de tot felul, așa: de religiune, învățământul intuitiv, legendare, gramatice, cărți de comput și geometrie, de geografie, istorie, constituțiunea patriei, de istoria naturală, de fizică, de economie, limba maghiară etc.

Materialul ce însă se află indus în aceste manuale, precum m'am convins, nu se poate tracta întreg întreguți nici chiar în acele școale populare, care se află în cele mai avantajoase condițiuni, care adică sînt provădute cu câte 3 și 4 învățatori. Ear' în marea majoritate a școalelor noastre trebuie să se facă alegeri potrivite din fiecare manual. Dar aceste alegeri potrivite din toate punctele de vedere sînt cu neputință. Căci unii învățatori fac un fel de alegeri, alții altele. Unii, cei mai puțini, se apropie de bine, cei mai mulți nu sînt capabili de a se orienta în vastul material și alegerile ce ei fac nu posed însușirea cea mai de căpetenie: aceea de a cultiva în mod armonice inteligența, sentimentele și voința elevilor.

Acesta, trebuie să credem, a fost motivul ponderos, care a îndemnat pe bărbaiți însemnați de școală atît germani și maghiari, cît și frați de ai noștri din România, ca să lucreze astfel de cărți pentru școalele primare cu un singur învățator, care se'i dee precă se poate la îndemână tot materialul trebuincios pentru cultivarea căt mai armonică a facultăților sufletesci ale școlărilor; luând de pe umerii învățătorului în modul acesta una din cele mai grele sarcine, fără de care însă fi mai rămân destule și grele. Ear' de altă parte, făcînd ca toate școalele noastre să scie apriat, ce le este priincios; făcînd ca să nu mai orbece cei mai mulți pe căi necunoscute, în paguba culturii noastre, care și așa în popor se introduce cu nenumărate greutate.

Cine nu scie apoi, cu cătă greutate se procură manualele de școală, care în special pentru un singur școlar pot să costeze mai mulți fiorini? Un legendar bun, — care se corăspundă recerincilor pomenite mai sus și care, dacă ar fi introdus în cele mai multe școale, s'ar putē vinde cu un preț mai mic, — acel legendar ne-ar scoate și din impasul, în care sîntem aduși prin scumpetea manualelor școlare; ceea-ce ar fi un câștig foarte însemnat.

Dar' cel mai însemnat avantaj, care ni-l-ar oferi des pomenit legendar, ar fi acela, că cu ajutorul lui, chiar și în cele din urmă școale populare ar trebui să se propună obiectele istorice și cele reale, care în tare multe locuri au fost până acum mai mult ori mai puțin negleșe; deși scim cu destulă certitudine, că nu poate fi adevărat ceea-ce se constatează în ultimul raport ministerial despre starea învățământului popular, că adică: în școalele gr.-or. și în cele gr.-cat. din Ardeal și Ungaria abia s'ar mai propune alte obiecte de învățământ, afară de scriere, cetire și comput. Din contră, noi avem sute de școale po-

porale, care pot trage deget cu ori-ce școale populare din țeară; sînt însă unele și mai slăbuțe, de care au toate popoarele din patrie. Ear' prin cartea, de care e vorba, acestor din urmă vrem cu deosebire să le sărim într'ajutor.

E adevărat, că noi avem până acum mai multe legendar, precum cel de V. Petri, de I. Popescu, de Z. Boiu și cel de St. Pop. Mai multe au însă Ungurii și mai multe Germanii; dar' cu toate acestea, ei, vîdînd lipsa arđtoare a unui legendar și mai corăspunđor împregiurărilor, n'au cruțat nimica, pentru-ca să-l poată avē. Și nouē încă nu e iertat să ne mai lipsească; căci această lipsă ni-ar fi prece mult păgubitoare.

Dar' nu e așa ușor lucru executarea acestei salutare idei; pentru-că la noi mai sînt încă deosebiri: în privința confesională, a ortografiei etc. etc. Aici apoi ar trebui să păsească la mijloc „Asociațiunea transilvană pentru literatura română și pentru cultura poporului român“. Această treabă bună ar trebui să o facă „Asociațiunea“ căt mai neîntărdiat, pentru-că măturisim, că între împregiurările de față, în ce privește literatura poporului, nu e nici o carte de mai mare necesitate ca un legendar, care să cuprindă în sine minimul materialului ce se pretinde în școala populară din toate obiectele de învățământ.

Avînd această carte, învățământul popular preste tot, precum și gustul de cetire, ar lua un avînt cu mult mai însemnat decăt până acum.

De aceea comitetul „Asociațiunii transilvane“, acum, — după-ce adunarea generală, ținută acest an la Făgăraș, a votat 1000 de fiorini în scopul promovării literaturii populare și a gustului de cetire în popor, — ar face cea mai bună întrebunare a acestei sume, folosindu-o pentru scoaterea la lumină a legendarului cestionat.

Dela popor e de a se începe și încă dela tinerimea școlară, care trebuie să și câștigate pretutindenea cunoștințe de carte căt mai temeinice. Apoi ar urma să se poarte grije de trebuințele tineretului din școalele de repetițiune și așa mai departe.

Bărbaiți de școală avem în număr de ajuns. Ei ar răspunde fără întârđierea și fără șovăire comitetului, dănd acestuia mână de ajutor la îndeplinirea unui lucru atît de bun și totodată atît de necesar.

Fie ca cele țise aici, în acest obiect, să afe răsunetul dorit!

VARIETĂȚI.

(Boi fugăriți de lupi.) În noaptea de 15—16 Septembrie a. c. 5 lupi, intrând în satul Răchitoasa, județul Tecuci, și găsind 2 boi ai locitorului Ioan V. Niță afară din ogradă culecși lângă gard, i-au luat la goană și, ajungîndu-i aproape de pârul Zeletin, au mușcat pe unul mai ușor, care se speră a se îndrepta; ear' celălalt i-au rupt o bucată de carne dela burtă cu pele cu tot, încăt nu dă speranță de vindecare.

(Adîncimea oceanelor.) Locul cel mai adînc al oceanelor este partea de Sud a Oceanului-Atlantic, aproape de insulele Tristan d'Acuna și gurile riului Rio de Plata.

Măsurându-se aici adîncimea, s'a constatat, că este de 40.236 urme sau 8 și trei pătrare mile engleze, va să țică, cu 17.000 urme mai mult decăt cel mai înalt munte din lume, Mont-Everest.

POSTA ULTIMĂ.

Viena, 7 Octomvrie n. Deputații germani din Boemia au hotărât a nu intra în dietă.

Triest, 7 Octomvrie n. În Malta a sosit la țermure un vapor englez cu două casuri de holeră.

SERVICIUL TELEGRAFIC al „TRIBUNEI“.

Budapesta, 8 Octomvrie n. Membrul de onoare Andor Semsey a dăruit academiilor de sciințe suma de 100.000 fl. Negustorului de porci din Kecskemét Máthé i-s'au furat în decursul reprezentațiunii în teatrul popular 14.450 fl. din buzunarul dela giletă.

București, 8 Octomvrie n. Disolvarea camerei e inevitabilă. Se pretinde, că Catargiu are prospecte de a primi mandatul disolvării. De altă parte eară se anunță formarea unui minister de afaceri neutral pentru conducerea nouelor alegeri.

Berlin, 8 Octomvrie n. În onoarea țarului, care se așteaptă pe Vineri, va fi o reprezentațiune de gală în operă. — Trenul de curte rusec a sosit; acela e rēu ruinat și se presupune, că i-s'a întemplat vre-un accident pe cale.

Paris, 8 Octomvrie n. Noua cameră va consista din 365 republicani și 211 opoșiionali.

Bibliografie.

Cetiți! Cetiți! Cetiți! în „La Liberté Roumaine“ cu începere dela 1 Octomvrie „Drama din Strada-Polonă“, romanț original. Partea întâia: „Ucigașul misterios“. Partea a doua: „Elena Manoilide“. Partea a treia: „Răsunarea unui bărbat“. Partea a patra: „Criminalul descoperit“. Administrațiune: Strada Cămpineanu 11. București.

„Foaia Diecesană“. Organ al eparchiei gr.-or. rom. a Caransebeșului. Apare odată în săptămână: Dăminea. Anul IV. Nr. 38 dela 24 Septemvrie. Cuprinsul: Adunarea generală a IX-a a învățătorilor din diecesa Caransebeșului. — În cestiunea regulărilor doctarilor profesori și a orfanilor rēmași după preoții răposaiți. — Cultul divin în biserica vechie creștinească (continuare). — Varietăți. — Concurse.

„Macedonia“. Revista Românilor din Peninsula-Balcenică. Apare în București. Tipografia Dor. P. Cucu, bulevardul Elisabeta 8. Anul II. Nr. 8. August 1889. Sumarul: Din Macedonia, de Radu Corvin. — Margarit și școalele din Macedonia, de St. Mihăileanu. — Istoria Românilor (urmare), de St. Mihăileanu. — Productele a inteligenței poporului, de O. L. Teusanu. — Ascăparea al Done (poesie), de G. Murnu. — Ioan Leonesul (basm), de Vangh. Petrescu. — Sciri, de raportor. — Membrii fundatori, de redacție. — Cantic popular (muzică), de V. Nicolescu. — Soarele și luna (poesie), de G. Murnu.

Extrase din „Budapesti Közlöny“.

Licitațiuni:

— 18 Octomvrie st. n. a. c. imobilele Mariei Meici măriată Ursulescu, în comuna Ecica-română, decătă tribunalul regesc din Becicherecul-mare.

— 30 Octomvrie st. n. a. c. imobilele lui Toma Șandru din Spăcăt decătă judecăt. cerc. din Aiud.

Edicte:

A se insinua pretensiunile în 45 de țile: — la rēmasul după Petru Abrudean (din Hondol), George Deac (din Beregsău), Ioan Tabac al lui Nicolae (din Ocoluș-mare) și Lazar Tripon (din Herteghin), la tribunalul reg. din Deva; — la rēmasul după Toma Mucurean (din Ecica-rom.), la tribunalul reg. din Becicherecul-mare; — la rēmasul după Gregoriu Melian (din Ardan), la tribunalul reg. din Bistrița.

Posturi vacante:

— Un post de subjude la judecătoria cerc. din Neoplanta. A se adresa în două săptămâni la autoritățile competente. — Un post de practicant în drept cu diurnă la judecătoria cerc. din Veszprém. A se adresa în două săptămâni la autoritățile competente.

Căendarul țilei.

27 Septemvrie (9 Oct.)

Iulian: Calistrat

Gregorian: Dionisiu.

Soarele: răsare 6 1/2, apune 5.36.

Buletin meteorologic.

Sibiu, 8 Octomvrie, 6 ore dimineața.

Table with 4 columns: Observații, Diferența din preceș, Temperatura după Celsius, Maximal și minimal de temperatură, Direcția vântului.

Din țeara, 6 Octomvrie, 7 ore dimineața.

Table with 4 columns: Stațiunile, Presiune atmosferică în mm., Temperatura Celsius, Vântul direcția și țaria.

Sosiți în Sibiu.

La 8 Octomvrie n.

Hotel „Neurivier“. Anghelescu, cu soția, major; Theodorin, cu soția, căpitan; Calinescu, cu soția, arhitect, toti trei din București. Weber, din Viena; Kostner, din Budapesta, comercianți.

Hotel „Impăratul Românilor“. S. Krauss, ospătar; I. Krauss, comerciant, ambii din Făgăraș. H. Weiss, voiașger din Viena.

Hotel „Meltzer“. Grunninger, comerciant din Bistrița. D. Kasemich, învățator din Mediaș. F. Zulan, fabricant de brânză din Husușeu. Leonhardt, primar orșenesc, F. Roth, pretor-suprem, ambii din Sebeșul-săsesc.

Hotel „Haberman“. I. Piso, director de poliție din Sebeșul-săs. F. Hirsch, comerciant din Seghedin. K. Bartha, din Budapesta.

Teatru orășenesc în Sibiu.

Abonament. Abonament 5. Mercuri, 9 Octomvrie 1889: „Maria și Magdalena“. Comedie în 4 acte, de Paul Lindau.

Piesa din repertoriul teatrului popular din Viena.

Economie.

Boala de gură și unghii s'a constatat ieri și aici în Sibiu, în suburbiul Ocnei, la două vaci și un rimător.

Strămutare de țirg. Ministerul reg. ung. de comerț a conces, ca ținerea țirgului de țeară din Sepși-Sângeorgiu ce cade pe țilele de 8, 9 și 10 Octomvrie a. c. să se amâne pe un termen ce se va face mai târziu cunoscut.

Prețul hidrogenului-sulfurat, un mijloc contra filoxerei, care în magazinul de stat din Menes era 22 fl. și în magazinele din Tarczal și Budafok 24 fl. pro maza metrică, în virtutea publicațiunii ministerului de agricultură, s'a redus la 15 fl. Comandele sînt a se adresa la ministerul de agricultură, eventual la administrațiunile magazinelor în Menes și Tarczal sau la direcțiunea școalei de viierit în Budapesta.

Contra trecerii boalei de gură și unghii din Ungaria, guvernul ces. reg. silesian al țerii a luat următoarele dispozițiuni: Importațiunea de vite este permisă numai din comitate nebăntuite de boală, și numai prelungă permisiunea autorităților locale ale locului destinațiunii. Vitele sînt supuse acolo unei separări și observațiuni de țece țile. Rimători destinați pentru comerț e deasemenea permis a se importa numai din comitate nebăntuite de boală și este permis a fi descărcați numai în stațiunile căii ferate Bielitz, Teschen și Troppau, unde sînt supuși măsurilor de mai sus. Importarea tuturor animalelor amintite este permisă numai cu trenul.

M. M. Buchtiew, reprezentantul mai multor case de comerț ruseci, a sosit în București, spre a face pregătirile necesare pentru instalarea bazarului cu mărfuri de fabricațiune rusă.

Arăturile și sēmănturile de toamnă în România, după-cum aflăm din țiarele de dincolo, sînt gata mai pretutindenea. În unele localități grăul a și încolțit.

Operațiunile comerciale ce au urmat săptămână în țiața orașului Bērlad (România) au fost contractate cu următoarele prețuri: Grăul libr. 59 și jum., lei 9 și jum. 10 hectol. Orz libr. 44 lei 4. Ovēs libr. 32—34 lei 375—4 hectol. Păpășoiu libr. 60, lei 6'50; cinquantin libr. 6'50. Sēcără indig. libr. 55 lei 5.80—6. Carne de vacă 40, 59, 60 b. chilo. Carne de maseur 60—60 bani chilogr. Pânei calitatea I-iu 25 bani chilogr. II-a 20 bani chilogr., III-a 15 bani chilogr. În cursul săptămânii s'au fabricat 58.210 chilogr. pâne și s'au tăiat 29 boi, 70 vaci, 3 viței, 26 oi, 44 rimători.

Prețul mărfurilor.

Piața din Făgăraș, 4 Octomvrie Grăul frumos hectolitru fl. 5.80 până fl. 6.20; grăul mestecat fl. 3.60 până fl. 4.20; sēcără fl. 3.40 până fl. 3.60; cucuruzul fl. 4.80 până fl. 5.20; ovēsul fl. 2.30 până fl. 2.50; sēmănta de cānepă fl. 4.— până fl. 4.50; sēmănta de in fl. 7.— până fl. 8.—; fasolea fl. 4.— până fl. 5.—; mazerea fl. 4.50 până fl. 5.50; lintea fl. 8.— până fl. 9.—; crumpenele fl. 90.— până fl. 1.20; mālăul fl. 7.— până fl. 8.—; sēu brut 100 chile fl. 18 până fl. 19.—; unsorele de porc 66, slămina 60—70; cānepa fl. 30.—până 55.—. Un chilo carne de porc 32 cr.; carne de vită 28 cr.; carne de vițel 26 cr.; carne de mel 24 cr.; onē 8 cu 10 cr., chim fl. 12.— până fl. 14.—; lumini turnate de sēu 40 — cr. până — cr.

Piața din Mediaș, 5 Octomvrie Grăul hectolitru fl. 5.— până fl. 5.50; grăul mestecat fl. 4.— până fl. 4.40 sēcără fl. 3.40 până fl. 3.60; orđul fl. — până fl. —; ovēsul fl. 2.30 până fl. 2.50; cucuruzul fl. 3.50 până fl. 4.20; sēmănta de cānepă fl. 3.— până fl. 3.50; crumpenele fl. 1.20 până fl. 1.50; mālăul hectolitru fl. — până fl. 10.—; mazerea fl. 4.75 până fl. 5.—; fasolea fl. 4.75 până fl. 5.—; lintea fl. — până fl. 50.—; sēu brut 100 kilogrami fl. 20.— până fl. 24.—; lumini de sēu vērșate fl. 36.— până fl. 38.—; unsorele de porc fl. 60.— până fl. 65.—; slămina fl. 60.— până fl. 64.—; cānepa fl. 38.— până fl. 40.—; fēnul fl. 1.20 până fl. 1.50; sāpumul 100 bucăți fl. 20.— până fl. 30.—; spirțul gradul 55 cr.; carnea de vită chilo — până 32 cr.; carnea de vițel 24 până 32 cr.; carnea de porc — până 48 cr.

Piața din Brașov, 3 Octomvrie Grăul hectolitru fl. 6.—, grăul mestecat fl. 3.70, sēcără fl. 3.50, orz fl. 3.60, ovēs fl. 3.30, cucuruzul fl. 4.—, mālăul fl. 3.80, mazerea fl. 5.70, lintea fl. 8.—, fasolea fl. 5.20, crumpenele fl. —.90, carnea de vită p. chilo 40 cr., carnea de porc 44 cr., carnea de berbec 80 cr.

Țirgul de rimători în Steinhubach. În 6 Octomvrie n. s'a notat: unguresci bētrâni grei 45.— cr. până 45 1/2 cr., unguresci grei, tineri 47.— cr. până 48 1/2 cr., de mijloc 46.— cr. până 47 1/2 cr., ușori 44.— cr., până 45.— cr., marfă țărănească, grea — cr., până — cr., de mijloc 44.— cr., până 54 1/2 cr., ușoră 42.— cr. până 45 1/2 cr., romănesci, de Bakony grei 43.— cr. până 45 1/2 cr., transito, de mijloc — cr. până — cr., transito ușori — cr., până — cr., transito sērșoresci grei — cr. până — cr., transito de mijloc 47.— cr., până 48.— cr., transito ușori 47 cr. până 47 1/2 cr., ingrășați cu ghindă — cr. până — cr. per 4% cumpēniți dela gară.

Bursa de mărfuri din Budapesta dela 6 Oct. 1889.

Table with multiple columns: Sēmănta, Grău, Bănățenesc, nou, Grău dela Tisa, Grău de Pesta, Grău de Alba-regală, Grău de Bácska, Unguresc de Nord, etc.

Table with 2 columns: Cursul pieței din Sibiu, Hartie-monetă română, Lire turcesci, Imperiali, Ruble rusești.

Bursa de Budapesta

Table with 2 columns: Rentă de aur ung., Impurtul căilor ferate ung., Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung., etc.

Bursa de Viena

Table with 2 columns: Rentă de aur ung., Impurtul căilor ferate ung., Amortisarea datoriei căilor ferate de Ost ung., etc.

Bursa de București.

Table with 2 columns: Rentă rom. per 1875 5%, Rentă română amort. 5%, Oblig. de Stat. C. F. R. 6%, etc.

Redactor responsabil: Septimiu Albini.

INSTITUTUL TIPOGRAFIC din Sibiu

execută tot felul de lucrări tipografice și îndeosebi tipăresc cărți de tot felul, anunțuri de căsătorie, anunțuri funebre, placate, bilete de vizită, conturi și blanchete de tot soiul.

Prețurile moderate.

De asemenea Institutul primește în editură cărți școlare și în genere cărți menite a fi răspândite în popor, precum sunt: povești, snoave, poezii populare, istorioare morale, descrieri de obiceiuri și datini, schițe istorice ori biografii, scrise în stil popular, și alte de asemenea.

Condițiunile editurii urmează a fi stabilite prin bună învoială între autor și direcția Institutului.

DICTIONAR

român-germân și germân-român

Sab. Pop. Barcianu,

odin. paroch gr.-or. în Râșinari, asesor consistorial etc.

Revidat și completat

de Dr. D. P. Barcianu.

Partea I. Română-germână.

704 pagini.

Prețul 2 fl. 50 cr. v. a.

Partea II. Germână-română.

1152 pagini.

Prețul 3 fl. 80 cr. v. a. = 10 lei.

Depositor general

pentru România la librăria lui

Alexandru Degenmann,

București, Calea Victoriei 53.

NB. Pentru trimiterea prin poștă 20 cr. v. a. de exemplar.

ȚINEREA VITELOR

de

Eugen Brote,

president al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu”.

Prețul unui exemplar 12 cr. v. a.

Institutul tipografic din Sibiu.

În curând va ieși de sub tipar:

Călimdarul Poporului

pe anul comun

1890.

Anul V.

SIBIU.

Institut tipografic, societate pe acții.

Numai 20 cr. exemplarul.

Numai 20 cr. exemplarul.

Cuprinsul: Călimdar astronomic și bisericesc, cu povești economice pe fiecare lună. — Cronologie pe anul 1890. — Genealogia domnitorilor europeni. — Posta. — Corespondența telegrafică. — Raportul între măsurile nouă și vechi. — Scala timbrelor. — Autoritățile bisericesci în Ungaria. — Moș Ioan Roată, povestire de Ioan Creangă. — Cine a scos pe Adam și pe Eva din Rai? snoavă de Petru Ispirescu. — Economic: Desfundarea pământului. Săcara. Țesătura animalelor de muncă. — Poezii: Ear' când voui fi... de Mihail Eminescu. — Regele cel mai iubit, de Matilda Cugler-Poni. — Nu plânge, că te dau uitării, de Veronica Micle. — Cântec vechiu, de T. Robeanu. — Întâlnirea, de Teodor Șerbănescu. — Mănoasă! de George Coșbuc. — Un tip american, narațiune. — Originea Țiganilor. — Proverbiu armenesc. — Anecdote populare: Pomana Țiganului, de G. H. Grandea. — Ovrenul și Dorobanțul. — Țiganul la popa. — Petrecere bună! — Era iute de picioare. — Trei surși. — Doine populare. — Tîrgurile din Ardeal, Ungaria, Bucovina și România. — Inserate.

Vîndătorilor se dă un rabat de 20%

INSTITUT TIPOGRAFIC DIN SIBIU

A ieșit de sub tipar cu litere latine:

ARGHIR ȘI ELENA.

Istoria

preafrumosului fcior de craiu și a preafrumoasei fete măiestre cu pîrul de aur.

Adecă:

o închipuire, sub care se înțelege luarea Ardealului prin Traian cesarul Romei.

Prețul 20 cr. = 50 bani.

INSTITUT TIPOGRAFIC DIN SIBIU

A ieșit de sub tipar, cu litere latine:

LEONAT ȘI DOROFATA.

Dialog

între bețivul din Longobarda

și

muierea lui.

În versuri.

14 cr. sau 30 bani exemplarul.

Banca generală de asigurare

„TRANSILVANIA”

ÎN SIBIU,

fundată în anul 1868

[652] 43

asigurează prelungă condițiunile cele mai favorabile:

- a) în contra pericolului de foc și exploziune clădiri de ori-ce fel, mărfuri, produse de câmp, mobilii etc.
b) pe viața omului în toate combinațiunile, precum: asigurări de capitaluri pe cazul morții și pentru termnuri fixate, de zestre și de rente.

Dela fundarea institutului se plătiră:

Table with 2 columns: Despăgubiri pentru daune cauzate prin foc, Sume asigurate pe viață. Rows for years 1869-1885 and 1886-1888.

1,281.736 fl. 17 cr.

Conform bilanțului pentru 1887 fondurile de rezervă și garanție se urcă la

582.147 fl. 48 cr.

Prospecte și formulare se dau gratis.

Deslușiri se dau și oferte de asigurări se primesc prin Direcțiune în Sibiu (Strada Cisnădiei Nr. 6, casa proprie), sau prin Agenturile generale și principale în Brașov (C. I. Münnich), Cluj și Arad, precum și prin Agenturile speciale în locurile mai însemnate.

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octomvrie 1889.

Large table with multiple columns and rows showing train schedules between various cities like Budapest, Sibiu, Arad, Timisoara, etc. Includes train types (Tren expres, Tren accelerat, etc.) and times.

*) Circulează numai până în 15 Noemvrie c. n.